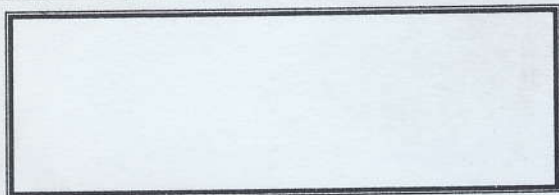

T BIE T E U T J E

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN
NATUURVERKROEP MARKVALLEI

JAARGANG 26 NR. 2: APRIL/MEI/JUNI 2007

OPENING BEZOEKERSCENTRUM
DE KLAPEKSTER
12 EN 13 MEI

Afgiftekantoor: 2320 Hoogstraten
V.U.: Wim Verschraegen - Vooraard 10 - 2322 Minderhout

Colofon

't Bieteutje is het kwartaalblad van Natuurwerkgroep Markvallei.

Deze werkgroep vormt de koepel van de volgende verenigingen :

Natuurpunt Markvallei VZW
J.N.M. Markvallei VZW
V.M.P.A. Hoogstraten VZW
V.E.L.T. Noorderkempen VZW

Dagelijks bestuur Natuurpunt Markvallei VZW :

Voorzitter

Drej Oomen
(drej.oomen@pandora.be)
Klein Eyssel 29 a
2328 Meerle
☎ 03 315 02 45 (☎ 0476 53 58 44)

Secretaris

Pol Vandersteen
(pol.vandersteen@skynet.be)
Vrijheid 170 bus D
2320 Hoogstraten
☎ 03 314 07 12 (☎ 0475 83 26 46)

Penningmeester

Jaak Brosens
(Jaak.Ria.Brosens@telenet.be)
Kerkstraat 48
2328 Meerle
☎ 03 315 74 41 (☎ 0495 26 74 41)

Verenigingswerking

Ingrid Brosens
(ingridwim@hotmail.com)
Vooraard 10
2322 Minderhout
☎ 03 314 47 75 (☎ 0497 28 18 66)

Werkgroep Beleid + Ondervoorzitter

Bart Royens
(bart.karolien@scarlet.be)
Stevennekens 84
2310 Rijkevorsel
☎ 03 309 94 56

Bezoekerscentrum 'De Klapekster'

Koen Verschueren
(koen.verschueren1@telenet.be)
Klinketstraat 19
2323 Wortel
☎ 03 314 24 15 (☎ 0472 91 35 11)

Werkgroep Natuurstudie

Stijn Leestmans
(stijnleestmans@hotmail.com)
Lod. De Konincklaan 325
2320 Hoogstraten
☎ 0479 93 21 12

Werkgroep Natuurgebieden

Bart Hoeymans
(bart.hoeymans@hotmail.com)
Vrijheid 43 / 2
2320 Hoogstraten
☎ 0479 79 93 61

Hoofredacteur 't Bieteutje : Wim Verschraegen (zie Ingrid)

Leden van V.M.P.A., V.E.L.T. en van andere Natuurpunt- of JNM-afdelingen kunnen zich abonneren op 't Bieteutje door overmaking van 4 € op rekeningnummer 523-0453829-41 onv. Natuurpunt Markvallei, Kerkstraat 48, 2328 Meerle met vermelding van " 't Bieteutje 2007 ".

Website Natuurwerkgroep Markvallei : www.natuurpunt.be/markvallei

Website JNM Markvallei : www.jnm.be/markvallei

Nog dagen!

Als je dit onder ogen krijgt, heb je nog ... dagen om je voor te bereiden op het grote moment. Want dat is het. Hoe je er ook tegenaan kijkt! De officiële opening van de Klappekster staat in onze agenda vet gedrukt op 11, 12 en 13 mei. Je bent bij deze alvast uitgenodigd om een kijkje te komen nemen. We zorgen voor een gepast feestprogramma.

Welkom

Op 11 mei organiseren we 's avonds het officiële gedeelte. Zaterdag 12 en zondag 13 mei zetten we de deuren van de Klappekster voor iedereen open. We zorgen voor animatie, muziek, vertellingen, informatie en vele doeactiviteiten. Mogelijks komt zelfs Natuurpunt-peter Pol Goossen (uit Thuis ja) de opening opfleuren.

Uiteraard kan je ook iets lekkers komen eten en drinken. Dat kunnen we gebruiken, want jullie begrijpen wellicht dat onze kas op dit ogenblik tegen de bodem zit aan te kijken. We hebben voor het hele gezin iets te bieden, helemaal in de stijl van Natuurpunt. Als lid zorgde je immers ook dat je hele gezin tot onze vereniging toetrad. Dat zijn in Vlaanderen ondertussen meer dan zestigduizend gezinnen geworden!

Een klapke doen

De Klappekster opent vele, nieuwe perspectieven voor onze afdeling. Het bezoekerscentrum in het hartje van Wortel-Kolonie zal uiteraard de uitvalbasis worden voor vele activiteiten. Tijdens de schooldagen zullen we de klassen op een fatsoenlijke manier kunnen rondleiden in het Jan Spannenburgmuseum. Het museum zal daarnaast elk weekend toegankelijk zijn voor de bezoekers van de kolonie. In het bezoekerscentrum De Klappekster zal ook gewoon een "klapke" gedaan kunnen worden. De Klappekster wordt daar naast de plaats waar mensen informatie kunnen vragen over natuur, milieu en onze regio. We zullen tentoonstellingen kunnen organiseren en cursisten kunnen verwelkomen, we kunnen JNM een degelijk onderkomen bieden en we hebben nog wat ruimte achter de hand om te kunnen inspelen op nieuwe initiatieven. En uiteraard wordt de Klappekster ons

verenigingslokaal. Er zijn heel wat afdelingen die ons dit zullen benijden.

Niet vanzelf

We zijn uiteraard heel blij dat we eindelijk zo ver zijn. Al bij al zijn we 15 maanden na elkaar bezig geweest met de verbouwwerkzaamheden en de herinrichting. Nu (half maart) kan ik nog niet zeggen dat alles klaar zal zijn, maar we zullen er niet ver vandaan zitten. Dat betekent dan dat we een heel gebouw volledig hebben ontmanteld. Alleen de muren en de tongewelven bleven bij wijze van spreken staan. Al de rest moest eruit en moest vervangen worden. Muren, vloeren, valse plafonds, zavel, beton, deuren, ramen, dak, ... het moest er allemaal uit.

Als ik er aan terugdenk, word ik eerlijk gezegd niet goed. We zijn in een gat gesprongen. Vastberaden, want we wisten dat het een berekende sprong zou zijn. We wisten ook dat dit een kans was die onze afdeling geen twee keer zou krijgen. We wisten ook dat dit nieuwe perspectieven zou openen voor Natuurpunt Markvallei en dat we met deze inspanning een belangrijke basis legden voor de toekomst. Daarom gingen we er voor.

Vrienden

We gingen er voor omdat Jos Martens er ook van in het begin in geloofde en duidelijk maakte dat ook hij er voor honderd achter stond. Achteraf is gebleken dat Jos en May er voor 200% achter stonden. En dat was nodig. Want zonder de vakkennis van Jos en de steun van beiden waren we nooit in ons opzet geslaagd.

Maar we zouden hen en mekaar oneer aandoen als we het hierbij zouden laten. Dit was niet mogelijk geweest zonder de steun en de inzet van ons allemaal. Ik geef toe, de ene kon er al wat meer energie tegenaan gooien dan een ander. Sommigen haakten af, anderen kwamen de rangen versterken. Iedereen (in het totaal meer dan vijftig vrijwilligers!) leverde zijn persoonlijke bijdrage. "Ieder op zijn manier", verwoordde Jos het.

Op het einde van de rit (al moet je dit als een nieuw begin beschouwen) bleef een groep mensen over die met veel voldoening terugblikten en vooral ook heel hoopvol vooruitkijken, een vriendengroep. Want je leert mekaar kennen als je zo intensief met

mekaar samenwerkt. Ik ben er dan ook zeker van dat we er als vereniging versterkt zijn uitgekomen. We hebben samen hindernissen genomen, knopen doorgehakt en zeker geen alledaags traject afgelegd. Het botste ook al eens. Het werd dikwijls ook een confrontatie met onszelf. Als je dat allemaal overleeft, ben je gewoon goed bezig.

De Klapenster

Het kind kreeg in de loop van het ontstaan een naam. We hebben er onze hersens op gebroken, maar uiteindelijk werd gekozen voor de Klapenster. Deze vogel heeft Wortel-Kolonie en de omgeving als winterbiotop uitgekozen. Natuurpunt wil deze potentiële wintergast tot een symbool van goede natuur verheffen, net zoals de grote pimpernel dat voor ons is. Daarnaast verwijst de naam naar gezelligheid. "Een klapke doen in de Klapenster". Jack Govaerts zocht een hele lijst synoniemen bij elkaar en we menen er zelfs de naam van een wellicht heerlijk bier in te herkennen. Alleen, het moet nog uitgevonden worden.

Niet zonder hulp

We konden dit natuurlijk niet zonder hulp realiseren. In de eerste plaats zijn we dank verschuldigd aan het stadsbestuur van Hoogstraten en aan de Stichting Kempens Landschap voor het vertrouwen dat ze in ons stellen. Maar daarnaast zijn er ook mensen (veel van onze leden ook) en bedrijven die ons hebben gesteund of ons nog zullen steunen.

Nog steun gevraagd

We kunnen natuurlijk nog altijd steun gebruiken. De afwerking en de inrichting van het museum kosten immers nog handenvol geld. Je bijdrage voor het natuur.huis Bezoekerscentrum De Klapenster in Wortel-Kolonie kan je storten op het volgende adres:

Natuurpunt Beheer vzw

Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

rekening: 293-0212075-88

BTW-nr: 409423736

Vermeld: Project 1750 – Wortel-Kolonie

Je krijgt dan een fiscaal attest toegestuurd.
En uiteraard kunnen we nog mensen gebruiken die op tijd en stond willen inspringen om De Klapekster mee open te houden. Zij nemen best contact op met Koen Verschueren
(koen.verschueren1@telenet.be)

Tijdens de verenigingsavond kon men al kennis maken met de in afwerking zijnde polyvalente ruimte

Wandelingen Plantenwerkgroep Markvallei 2007

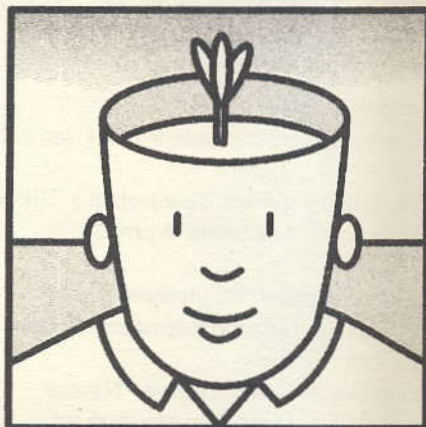
Alle wandelingen gaan door op een DONDERDAGAVOND, met vertrek om 19.00 uur en duren tot de avond invalt. Breng altijd uw laarzen mee omdat we zelden over de wegen gaan. Iedereen is welkom en alle planten worden genoteerd. Het is dus eerder een trage wandeling .

- 1) 19 april Klinket Wortel (achter Lode Verschuieren)
 samenkomst Pax Hoogstraten.
- 2) 26 april Aschputten Meer
 samenkomst vredesboom Meer (aan café Fortuin)
- 3) 3 mei Bolk (nieuw gebied Agentschap) Rijkevorsel
 samenkomst dorpsplein Wortel.
- 4) 10 mei Halsche Beemden Minderhout .
 samenkomst Halsche Beemden infobord .
- 5) 24 mei De Broskens Baarle Hertog / Nassau
 samenkomst dorpsplein Minderhout .
- 6) 31 mei De Kievitsheide St. Jozef Rijkevorsel
 samenkomst dorpsplein Rijkevorsel.
- 7) 7 juni Castelreesche Heide Castelree N:L:
 samenkomst dorpsplein Minderhout .
- 8) 14 juni Waaienberg Zundert N.L.
 samenkomst vredseboom Meer (aan cafe Fortuin)
- 9) 21 juni Vaartkant Rijkevorsel
 samenkomst dorpsplein Rijkevorsel .
- 10) 28 juni Koeberg Meer
 samenkomst vredesboom Meer (aan cafe Fortuin)

Meer Info bij Jack Govaerts (JackGovaerts@freeworld.be of 03 315 71 85)

Cursus Natuur-In-Zicht

Wortel 2007

woensdagavond en zondagmorgen
05/09 tot en met 14/10/07

Een basiscursus over de natuur. Tien bijeenkomsten, waarvan de helft excursies, met aandacht voor planten, dieren, ecologie en landschappen.

Info: CVN, 03 226 02 91, info@c-v-n.be

of

Natuurpunt Markvallei,

Wim Verschraegen en Ingrid Brosens, 03 314 47 75,

ingridwim@hotmail.com

Cursus Natuur in zicht

Deze basiscursus richt zich tot iedereen die de eerste stappen zet in de natuur. Het is de eerste schakel in het CVN-cursustraject natuurgids. Van de deelnemers wordt geen enkele voorkennis vereist. Tijdens een tiental activiteiten maakt men kennis met planten, dieren, ecologie, landschappen en biodiversiteit. Natuurkennis en natuurbeleving vullen elkaar aan tijdens binnenactiviteiten en excursies in de nabije omgeving. Na deze cursus heeft u een basisinzicht in de natuur om u heen. U weet ook waar u terecht kunt om meer van de natuur te genieten of om de natuur een helpende hand toe te steken. Wie de smaak te pakken heeft, beschikt over de nodige voorkennis om aan de cursus natuurgids deel te nemen.

Programma

- 05/09 : les planten
- 09/09 : excursie planten in de Halsche Beemden te Minderhout
- 12/09 : les dieren
- 16/09 : excursie dieren in Wortel Kolonie
- 19/09 : les : landschappen en biotopen
- 23/09 : excursie landschappen en biotopen in de Elsakker te Meerle
- 03/10 : les alles hangt samen
- 07/10 : excursie alles hangt samen in de Mosten te Meer
- 10/10 : les biodiversiteit
- 14/10 : excursie biodiversiteit te Wortel Kolonie

Lesgevers

Drej Oomen, Bart Rooyens en Ingrid Brosens

Excursieleiders

Jack Govaerts, Bart Hoeymans en Ria Van Aelst

Vaste cursusbegeleiders

Wim Verschraegen en Ingrid Brosens

Datum

De cursus loopt van 05/09/07 tot en met 14/10/07.
Binnenactiviteiten vinden plaats op woensdagavond van 19u30 tot 22u, excursies op zondagvoormiddag van 9u tot 11u30.

Cursusplaats

Bezoekerscentrum 'De Klapekster'
Wortel Kolonie 41
2323 Wortel

Cursusgeld

Het cursusgeld bedraagt 60 euro.
Handboek is in de prijs inbegrepen.
Maximum aantal deelnemers is 25.

Hoe inschrijven en betalen?

1. Inschrijven:

- telefonisch op 03 226 02 91
- via de website www.c-v-n.be

2. Betaling:

Of: na inschrijving schrijft u het cursusgeld over op rek.
404-3076041-29 t.n.v. CVN, met vermelding van uw naam en
'cursus Natuur-in-zicht Wortel 2007'.
Of: na inschrijving vraagt u uw opleidingcheques voor werknemers
aan bij de VDAB en bezorgt u de cheques zo snel mogelijk aan het
landelijk CVN secretariaat, Meir 44a, 2000 Antwerpen.
Of: na inschrijving aanvaardt het CVN ook uw sport- en
cultuurcheques.

Informatie

Voor vrijblijvende informatie contacteert u het landelijk CVN
secretariaat
Meir 44a, 2000 Antwerpen
03 226 02 91 – info@c-v-n.be

of Wim Verschraegen en Ingrid Brosens:
03 314 47 75 – ingridwim@hotmail.com

Levendbarende hagedis

1. Inleiding tot reptielen:

Hagedissen waaronder de Levendbarende hagedis *Lacerta vivipara* behoren tot de reptielen.

Amfibieën en reptielen worden vaak samen op één potje gegooid: de Herpetofauna. Deze naam komt uit het Griekse woord *herpeton* wat kruipend dier betekend. Amfibieën en reptielen behoren echter tot een totaal andere klasse binnen de gewervelde dieren te vergelijken met zoogdieren en vissen. Hieronder zal ik in het kort even de klasse van reptielen (eventuele uitzonderingen op de regel zijn weggelaten) beschrijven. Waar nodig zal ik het verschil met amfibieën aanhalen.

- De klasse der reptielen bestaat uit dieren met een droge, (met schubben bedekte) huid. Deze huid beschermt het reptiel tegen uitdrogen en groeit niet mee met het lichaam waardoor ze regelmatig volledig moeten vervellen (Wij vervangen onze huid geleidelijk aan door wat te lopen "rondschilderen"). Amfibieën hebben een huid zonder schubben die minder bescherming biedt tegen uitdroging.
- Reptielen (evenals amfibieën) zijn koudbloedige dieren en zijn dus niet in staat hun lichaamstemperatuur zelf te regelen. Hiervoor maken ze gebruik van externe warmte- en koudebronnen. De meeste reptielen zijn actief wanneer ze een lichaamstemperatuur bezitten tussen de 25 en de 40 °C. Om deze temperatuur te bereiken "zonnen" reptielen. Ze richten hun lichaam naar de zon om warmte op te doen. Dit doen ze op windstille en zonbeschenen plekken. Om de gewenste lichaamstemperatuur te behouden pendelen reptielen tussen zon en schaduw.
- Reptielen planten zich voort door middel van een echte copulatie en een inwendige bevruchting. Mannetjes beschikken hiervoor over dubbel copulatieorgaan en gebruiken tijdens de paring één van beide "hemipenes". Het dubbele copulatieorgaan is sinds kort vrij bekend onder de mensen sinds dit instrument uitgebreid in het nieuws is geweest met de leguaan "Mozart" die last had van een permanente erectie. (Mannetjes van amfibieën beschikken NIET over een copulatieorgaan en kennen dus ook geen echte copulatie).
- Reptielen hebben geen larven. Als de jonge reptielen uit het ei komen hebben ze al de lichaamsbouw van een volwassen individu. De kleur

kan wel degelijk totaal verschillend zijn. Amfibieën kennen WEL een larvaal stadium zoals de gekende "dikkopjes".

- Reptielen beschikken steeds over een longademhaling. Bij amfibieën beschikken de larven, al is het niet altijd het ganse larvale stadium, over kieuwen om te kunnen ademen onder water. Sommige volwassen amfibieën (en soorten) blijven over kieuwen beschikken en schakelen niet over op een longademhaling.

De klasse der Reptielen wordt opgesplitst in verschillende vier ordes. In Vlaanderen komen er momenteel twee ordes voor namelijk de orde Schubreptielen (Squamata) waartoe de hagedissen en slangen behoren en de orde Schildpadden (Testudines). Van nature komt er bij ons enkel de orde van de schubreptielen voor.

2. Hagedissen:

In Vlaanderen komen er twee soorten hagedissen voor. Dit zijn de levendbarende hagedis en de hazelworm *Anguis fragilis*. De laatste soort heeft geen poten en lijkt dus wel een beetje op een slang. Hierdoor zal ik dan ook even de verschillen tussen slangen en hagedissen overlopen vooraleer verder te gaan met de Levendbarende hagedis.

- Hagedissen beschikken meestal over vier poten, indien dat niet het geval is zijn resten van poten steeds terug te vinden in het skelet. Bij de hazelworm vinden we nog resten van de bekkenbeenderen en schoudergordel. (Let op: ook sommige slangen hebben ook nog resten van poten zoals de boa's en pythons. Slangen stammen dan ook af uit de hagedissen).
- Hagedissen hebben meestal beweegbare oogleden.
- Hagedissen beschikken over ooropeningen.
- Hagedissen hebben veel minder flexibele kaken.
- Hagedissen hebben geen uitsparing in de bovenlip om hun tong naar buiten te steken. Reptielen behorende tot de schubreptielen "ruiken" met hun tong via het orgaan van Jacobson en gebruiken dit om hun prooi te zoeken.
- De meeste hagedissen kunnen hun staart afwerpen als verdediging.

Levendbarende hagedis met deels terug aangegroeide staart.

3. De Levendbarende hagedis:

**Beschrijving:*

De Levendbarende hagedis kan met een intacte staart maximaal 18cm groot worden. Het lichaam van de hagedis is maximaal 6.5cm groot. De grondkleur van de dieren kan is bruin in verschillende variaties. De rug en flanken van het dier vertonen een variabel patroon van vlekken en strepen. De buik is oranje-rood met veel zwarte vlekjes bij de mannetjes tot geelwit met weinig en kleinere zwarte vlekjes bij de wijfjes.

Jonge dieren zijn veel donkerder, vaak lijken ze bijna zwart.

**Gelijkende soorten:*

Tot voor kort kwamen er in Vlaanderen geen soorten voor die verward kunnen worden met de levendbarende hagedis. Er is nu echter een populatie muurhagedis *Podarcis muralis* aanwezig te Heverlee die ontstaan is uit 15 uitgezette dieren van Wallonië. In Wallonië kunnen we buiten de muurhagedis ook nog de zandhagedis *Lacerta agilis* tegenkomen. Vooral de muurhagedis kan men verwarren met onze levendbarende hagedis. Voor de verschillen verwijs ik je door naar de literatuur onderaan dit artikel.

Levendbarende hagedis zonnend

**Levenswijze:*

De levendbarende hagedis overwintert vanaf oktober tot begin maart. Dit doen ze in holletjes tussen de wortels van bomen, in graspollen, e.d. De eerste hagedissen worden al wakker half februari. Het betreft dan meestal mannetjes die zich dan enkel bezighouden met zonnen. Dit doen ze om de aanmaak van zaadcellen te bevorderen. Rond april verschijnen dan de vrouwtjes en onvolwassen dieren uit de winterslaap. Rond deze periode vervellen de mannetjes een eerste keer dat jaar, deze vervelling is het teken dat de zaadcellen gevormd zijn en het paarseizoen kan dan ook beginnen. Hierdoor worden de mannetjes actiever, agressiever en ze gaan op zoek naar paringsbereide vrouwtjes. Voor de paring wordt er niet te veel tamtam gemaakt en de paring gaat dan ook door zonder een baltsritueel. De dieren zijn niet partnertrouw en het komt er voor de mannetjes op neer zoveel mogelijk wijfjes aan de haak te slaan. Ieder vrouwtje zal een keer of vier paren vooraleer in mei de inwendige bevruchting zal plaatsvinden.

De levendbarende hagedis is eierlevendbarend. Dit wil zeggen dat de volledige ontwikkeling van de embryo's in het moederlichaam gebeurt. De jongen komen onmiddellijk na het leggen van de eieren uit. Het eierlevendbarend zijn van reptielen is een aanpassing aan koudere streken. Bij ons zijn de gladde slang en de adder ook "levendbarend". Door de eieren te laten ontwikkelen in het lichaam kunnen de dieren door middel van te zonnen de eieren voldoende warmte garanderen. Indien de eieren zoals bij zuidelijker soorten in de natuur zouden worden achtergelaten sterven de embryo's wegens warmtegebrek. Een nadeel voor eierlevendbarende reptielen is dat de vrouwtjes zeer veel in gewicht

toenemen (voor de levendbarende hagedis kan dat tot 80% bedragen). Hierdoor worden de dieren trager waardoor ze voorzichtiger moeten zijn voor predatoren en waardoor ze minder makkelijk prooien kunnen vangen. Hierdoor overleven de dieren tijdens de dracht meestal van hun vetreserves.

Eind juli, begin augustus worden de jongen geboren. Het aantal jongen varieert naargelang de grote van het vrouwtje tussen 3 en 8 stuks. Bij de geboorte zitten de jongen nog in een dun doorschijnend vlies (het ei) dat ze snel doorbreken door heftig te bewegen.

Vanaf eind september vertrekken de adulte hagedissen naar hun winterverblijf. De jonge dieren blijven nog enkele weken langer actief. De jonge hagedissen worden meestal in hun derde jaar geslachtsrijp en dit bij een lichaamslengte (= zonder staart) van een kleine 5 cm.

Levendbarende hagedissen kunnen tot 8 jaar oud worden.

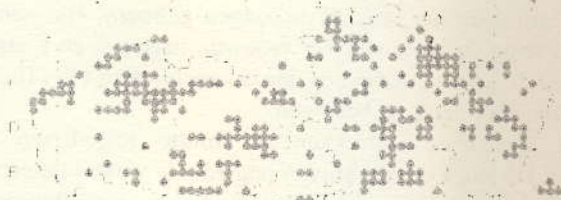
Het voedsel van de levendbarende hagedis bestaat uit allerlei kleine insecten en ongewervelde zoals sprinkhanen en spinnen. Zelf zijn hagedissen ook een gegeerd hapje. Een heel gamma van dieren, gaande van kraaiachtigen tot egels ren van roofvogels tot slangen gebruiken de levendbarende hagedis als voedselbron. De levendbarende hagedis kan ter verdediging wel zijn staart afwerpen als hij gegrepen wordt door bv. een kraai. Wanneer de staart afbreekt blijft deze heftig kronkelen waardoor de aanvaller verstrooid wordt. Dit geeft de hagedis tijd om te ontsnappen. Het afwerpen van de staart heeft wel negatieve gevolgen voor het dier. Onderzoek heeft aangewezen dat staartloze mannetjes met minder wijfjes copuleren ten opzichte van mannetjes die nog wel een intacte staart hebben.

Biotoop:

Het lievelingsbiotoop voor de levendbarende hagedis bestaat uit vochtige heide. Vooral plaatsen met dopheide en pijpenstro zijn in trek. Uit populatie onderzoek zou blijken dat de hagedissen in een dergelijk biotoop dichtheden halen die kunnen oplopen tot 400 à 1000 hagedissen/ha.

Ook in drogere biotopen kunnen levendbarende hagedissen gevonden worden zoals in struikheidevelden, duinen, open plekken in bossen en heischrale graslanden. Hiernaast kunnen we de dieren aantreffen langs een boel lijnvormige landschapselementen zoals bosranden, spoorweg-, weg- en kanaalbermen, dijken, hagen, enz... Belangrijk hierbij is dat dichtbegroeide plekken en open plekken zich afwisselen. Variatie en structuur is wat een levendbarende hagedis nodig heeft. In al de biotopen buiten de vochtige heide blijft het aantal dieren meestal laag.

**Voorkomen in Vlaanderen en de Markvallei:*

Op het bovenstaande kaartje (afkomstig van het INBO) is de verspreiding van de Levendbarende hagedis in Vlaanderen te zien. Het laat zien dat de Levendbarende hagedis verspreid, maar gefragmenteerd, voorkomt over Vlaanderen. Er zijn ook duidelijke kernen waar te nemen. Het ontbreken van de soort in de Markvallei wijst niet op het niet voorkomen van de soort maar op een verouderd kaartje. In het werkingsgebied van onze afdeling komt de soort verspreid en meestal in lage aantallen voor. Het betreft redelijk veel kleine, geïsoleerde populaties. Het meeste kans om de beestjes bij ons tegen te komen heb je te Wortel Kolonie, aan de Elsakker en in de omgeving van de Bonte klepper.

Bart Hoeymans

Bibliografie:

- Verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen. (Dirk Bauwens en Katja Claus) – Uitgave van De Wielewaal Natuurvereniging vzw. – 1996
- Amfibieën en reptielen in Limburg (Ignace Schops) – Likona – 1999
- Veldgids amfibieën en reptielen (Ton Stumpel en Henk Strijbosch) – KNNV uitgeverij – 2006 – ISBN: 90 5011 168 8
- Websites: www.inbo.be en www.hylawerkgroep.be

Vrienden van de natuur

Lief en vriendelijk toch van zon en maan,
Overall met ons mee te gaan,
En dat bij deze winterkou;

Heel die lange, lange stille laan
En zoveel sterren er achteraan!
Wij blijven staan – zij blijft staan.

Daar vallen vlinders, wit en blauw.
Waar komen die vandaan?

Hendrik De Vries

Grensoverschrijdend natuurgebied ten noorden van Wortel Kolonie

In de loop van dit jaar begint Staatsbosbeheer (SBB) met de herinrichting van het natuurgebied in de vallei van het Merkske en op de Castelreese Heide. De landinrichting gebeurt door DLG (Dienst Landelijk Gebied), die de ingerichte terreinen overdraagt aan SBB. Het resultaat wordt een meer dan 1 000 ha groot natuurgebied en vooral ook een attractieve regio voor de zachte recreant.

We hadden er een gesprek over met Bart Hoeymans. Hij was één van de personen die voor ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) de overlegvergaderingen volgde met de Nederlandse beheerders en overheden en hij staat als natuurwachter o.a. in voor het beheer van Wortel Kolonie en in de Halsche Beemden. Natuurpunt Markvallei beheert in de vallei van het Merkske ook een gedeelte van de Halsche Beemden.

Hoe groot is het natuurgebied langsheen de grens met Nederland in Wortel Kolonie?

Aan de zuidgrens van het gebied ligt Wortel Kolonie. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft hier ongeveer 360 ha in beheer. Het grootste deel is steeds beheerd geweest door de vroegere afdeling Bos en Groen (tot einde 1990 beheerde de afdeling ca. 270 ha bos in Wortel Kolonie, in 1999 kocht zij 282,6288 ha bossen, gebouwen, weilanden, wegen, kerkhof en woeste gronden). Van de totale oppervlakte is 80 ha steeds beheerd geweest door de vroegere afdeling Natuur. Het domeinbos Schootse hoek, met een oppervlakte van ruim 41 ha en gelegen in Nederland, maakte destijds deel uit van Wortel Kolonie maar werd reeds in 1979 aangekocht door het toenmalige Bosbeheer.

De afdeling Bos en Groen en afdeling Natuur zijn in 2006 samengegaan en vormen nu het Agentschap voor Natuur en Bos. Aan de noordzijde, langs de vallei van het Merkske, ligt nog een 10 ha natuur in "de Halsche Beemden". De helft is eigendom van Natuurpunt, de andere helft is eigendom van het ANB.

ACTIVITEITENKALENDER

donderdag 12 april 2007

Les: DE MINIMOESTUIN

Voor jonge tuiniers die op een kleine oppervlakte (bv. in potten en bakken op een terras of stadstuintje) toch wat groenten willen kweken.

Lesgever: René Meulemans - Kostprijs: leden gratis, niet-leden 2,50 Euro.

Vooraf aanmelden bij Jan Horsten (03 314 22 55 of info.noorderkempen@velt.be)

Waar ? Wanneer? Natuureducatief Centrum "'t Kerkuiltje", Dorpsstraat 19, Sint Lenaarts. Begin 19.30 uur

Verantwoordelijke: Huibrecht Provoost (03 314 38 16)

zaterdag 21 april 2007

ZWERFVUILACTIE

Naar jaarlijkse gewoonte willen wij ook vandaag weer onze medewerking verlenen aan de opruiming van zwerfvuil in Hoogstraten

Waar ? Wanneer? Wortel kolonie Natuur.huis om 9.00 u.

Verantwoordelijke: Drej Oomen (03 315 02 45) en Stef Bastiaansen (l@jnm.be / 0499 38 24 81)

zondag 22 april 2007

ZONDAGSWANDELING

We bezoeken deze morgen ons eigen reservaat in de Halsche Beemden.

Waar ? Wanneer? Kerkplein Minderhout om 9.00 u.

Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)

zondag 22 april 2007

DAG VAN DE AARDE

De wereld staat op zijn kop! We gaan vandaag een poging doen om dat probleem op te lossen door de wereld nog verder op zenne kop te zetten, zodat hij terug in zijn normale positie komt te staan. We gaan een spel spelen waarin alles omgekeerd gebeurt. Trek je schoenen dus binnenstebuiten en kom niet af naar de Halsche beemden (wel dus).

Waar ? Wanneer? Om 14u. in de Halsche Beemden. In de voormiddag gaat er nog een wandeling van Natuurpunt door; waarna je meteen kan aansluiten op de JNM activiteit. Boterhammetjes dan wel niet vergeten. Gedaan om 17u.

- **Wie:** Iedereen

Verantwoordelijke: Leen Van Delm (leenvandelm@hotmail.com / 0475 87 30 62)

woensdag 2 mei 2007

Cursus: VLINDERS

Dit jaar krijgen de dagvlinders een speciale aandacht in de natuurstudie. Daarom willen we u iets meer van vlinders bijbrengen in deze 4-daagse cursus. Zie ook elders in deze bieteut.

Inschrijven: Bij Wim Verschraegen. leden € 15, niet-leden: € 25

Waar ? Wanneer? De Klapekster van 19.30 tot 22.30 u.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (03 314 47 75)

zondag 6 mei 2007

BONTE KLEPPER

Samen met onze buurafdelingen Voorkempen en Akerland gaan we op pad voor een fikse portie natuurstudie in de Bonte Klepper in Vussel (Rijkevorsel).

Waar ? Wanneer? Om 10u15 in de Karel Boomstraat, om 11 u aan de ingang van de Bonte klepper. We zijn terug rond 17u30. - **Wie:** Ini's

Meebrengen: Boterhammetjes (met pure choco), drinken, een vieruurtje en een bonte klepper (wat dat is moet je zelf maar uitzoeken).

Verantwoordelijke: Stef Bastiaansen (l@jnm.be / 0499 38 24 81)

woensdag 9 mei 2007

Cursus: VLINDERS

Vandaag de tweede theorieles van deze cursus.

Waar ? Wanneer? De Klapekster van 19.30 tot 22.30 u.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen – (03 314 47 75)

vrijdag 11 mei 2007

OFFICIELE OPENING DE KLAPEKSTER

We openen deze avond officieel ons bezoekerscentrum DE KLAPEKSTER in Wortel. Zie hierover het afzonderlijk bericht in deze Bieteut.

zaterdag 12 mei 2007

zondag 13 mei 2007

OPEN DEUR DE KLAPEKSTER

We stellen ons bezoekerscentrum open voor iedereen. Iedereen is welkom!

Waar ? Wanneer? De Klapekster, zaterdag van 14 tot 18 uur, zondag van 10 tot 17 uur.

Verantwoordelijke: Dreij Oomen (03 315 02 45)

zondag 13 mei 2007

BEZOEK NULENERGIEBALANSWONING

Wat verwacht je van een woning die verwarmd wordt met het vermogen van twee strijkijzers? Een vochtig boshutje met bewoners die 's morgens hout hakken om het warm te krijgen? Niets is minder waar voor het huis van Mondo vzw in Berlaar want energiebesparing gaat er samen met comfort.

Waar ? Wanneer? Om 14u bij Mondo vzw, Bastijnstraat 85 te 2590 Berlaar, ofwel carpoolen vanuit Oostmalle (samenkomst aan de kerk om 13u).

Inschrijven: Aantal deelnemers is beperkt, inschrijven bij Jan Horsten (03 314 22 55 of info.noorderkempen@velt.be) Velt-leden € 7,5 - niet-leden € 10

Verantwoordelijke: Jan Horsten (03 314 22 55)

zaterdag 19 mei 2007

Cursus: DAGVLINDERS

Vandaag hebben we de eerste praktische les over vlinders in de Halsche Beemden. Wim Verachtert helpt ons om de vlinders te herkennen.

Waar ? Wanneer? Kerkplein Minderhout om 14 uur. Einde 17.00 uur.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen – (03 314 47 75)

vrijdag 25 mei 2007

FILMVOORSTELLING

De film van Al Gore "An inconvenient truth" gaat heel de wereld rond. Wij willen niet achter blijven en nodigen u uit om deze prent te komen zien.

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.00 uur.

Verantwoordelijke: Dreij Oomen (03 315 02 45)

zaterdag 26 mei 2007

KALMTHOUTSE HEIDE

Arnold heeft een (geheime) activiteit in elkaar gestoken voor (ALLEEN) de piepers en die activiteit gaat door in de maag van de beruchte Kalmthoutse haai. Waar we het beruchte kikkerspel spelen.

Waar ? Wanneer? We spreken af om 13u in de Karel Boomstraat, om 17u staan we daar terug. Vervoer wordt geregeld. **Wie:** enkel piepers

Verantwoordelijke: Arnold Wittenberg (arnoldwittenberg@gmail.com/ 03 315 00 17)

zondag 27 mei 2007

ZONDAGSWANDELING

Voor onze maandelijkse wandeling trekken we deze voormiddag naar de Broskens. Laarzen zijn misschien niet overbodig.

Waar ? Wanneer? Kerkplein Minderhout om 9.00 u.

Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)

maandag 4 juni 2007

VERGADERING VERENIGINGSWERKING

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.15 u

Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (03 314 47 75)

donderdag 7 juni 2007

Tuinbezoek ' KLEINFRUIT'

Dit is het tweede deel van de lessencyclus 'Teelt van kleinfruit' (zie snoeiles 18 feb voor eerste deel).

Tijdens het bezoek licht Dirk Govaerts alle aspecten toe over resultaten wintersnoei, teeltwijzen, rassenkeuze, zomersnoei e.d.

Gratis voor VELT-leden. Niet-leden € 2,5. Inschrijven bij Jan Horsten (03 314 22 55 of info.noorderkempen@velt.be).

Waar ? Wanneer? Dorpsgemeenschap WIDAR, Lipseinde 43 te Merksplas (aan grens met Zondereigen). Aanvang: 20 u

Verantwoordelijke: Edward Moerman (03 297 30 87)

vrijdag 8 juni 2007

NACHTZWALUWENTOCHT

Deze avond gaan we op zoek naar nachtzwaluwen in de Elsakker. Als het weer meezit is dit zeker een enige belevenis.

Waar ? Wanneer? Kerkplein Meerle om 21 uur.

zaterdag 9 juni 2007

Cursus: DAGVLINDERS

Vandaag de tweede praktische les. We doen nu aan veldwerk in Wortel Kolonie.

Waar ? Wanneer? De Klapekster van 14 tot 17 uur.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen – (03 314 47 75)

zondag 10 juni 2007

ORANJE BOVEN

De Koen gidst ons vandaag richting Holland. Zijn speurneus zal ons ongetwijfeld tot in de mooiste uithoeken van ons buurlandje leiden.

Waar ? Wanneer? 9u aan de Karel Boomstraat, ofwel 9u45 aan de vredesboom/'t fortuin in Meer. Daar zijn we om respectievelijk 16u15 en 17u00 terug. - **Wie:** Iedereen

Meebrengen: Oranje kleren, een (oranje) fiets, oranje boterhammetjes, oranje drinken, blauw excursiegerief.

Verantwoordelijke: Koen Van Aert (0477 66 66 75))

zondag 10 juni 2007

VERGADERING

Ter viering van de 251ste vergadering uit de geschiedenis van JNM Markvallei is dit een speciale vergadering: We gaan Picknicken!!!!

Waar ? Wanneer? We verzamelen om 17u aan het lokaal in de Karel Boomstraat, na de activiteit dus. - **Wie:** Leiding

Verantwoordelijke: Stef Bastiaansen (I@jnm.be / 0499 38 24 81)

dinsdag 12 juni 2007

Bezoek 'SIERTUIN IN OMBOUW'

Ons medelid Edward Moerman leidt ons rond in zijn eigen tuin die in ombouw is van gazon naar een combinatie van sier- en moestuin en geeft toelichting over de gemaakte keuzes. Tevens kennismaking met de fruitsappen 'l'Elite' (stand aanwezig).

Waar ? Wanneer? Samenkomst ter plaatse bij Edward Moerman om 19.30 u. Adres: Beukendreef 21H, 2323 Wortel (tel 03 297 30 87)

Gratis voor leden. Niet-leden betalen 2,5 Euro

Verantwoordelijke: Edward Moerman (03 297 30 87)

woensdag 13 juni 2007

BESTUUR NP

Waar ? Wanneer? De Klapekster om 20.15 u
Verantwoordelijke: Dreij Oomen (03 315 02 45)

vrijdag 15 juni 2007

DEAD-LINE BIETEUT

Artikels moeten binnenkomen bij Wim Verschraegen.

zaterdag 23 juni 2007

GERIEFUITSORTEERDAG

De puinhoop, die sommigen ook wel "het JNM-markvallei-gerief noemen, die in de schuur van de vava van den Dries ligt moet dringend uitgesorteerd worden, dat is wat we vandaag met de begeleiding gaan doen.

Waar ? Wanneer? Om 14u bij de vava van den Dries. Vanuit Hoogstraten wordt er om 13u30 vertrokken in de Karel Boomstraat.

Wie: Leiding

Verantwoordelijke: Dries Van den Keybus (0473 60 65 06)

zondag 24 juni 2007

ZONDAGSWANDELING

We trekken de grens over naar de Bleeke Hei in Chaam. Benieuwd wat er deze tijd allemaal zit.

Waar ? Wanneer? Kerkplein Meerle om 9.00 uur.

Verantwoordelijke: Jack Govaerts (03 315 71 85)

vrijdag 29 juni 2007

KAMPVERGADERING

Ter viering van de 252ste vergadering van JNM Markvallei vindt de vergadering plaats op een nader te bepalen terrasje onder een mild avondgesternte.

Waar ? Wanneer? Terrasje naar keuze (lees uw e-mailtjes) om 20u

Verantwoordelijke: Stef Bastiaansen (l@jnm.be / 0499 38 24 81)

zaterdag 30 juni 2007

OPEN BIOBEDRIJVENDAG

Opendeurdag in het Wijngaardhof te Westmalle.

Mogelijkheid tot deelname aan rondleiding door het tuinbouwbedrijf en bio-winkel.

Waar ? Wanneer? Heidsiebaan te Westmalle. Velt-stand is aanwezig.

Openingsuren van 10 tot 17 u.

Verantwoordelijke: Peter PacquÃ© (03 313 52 21)

16 juli tot 26 juli 2007

AFDELINGSKAMP

Lees alles over het kamp elders in de piniteut... (maar het wordt plezant dan kunnen we al wel verklappen)

Verantwoordelijke: Liezelotte Brosens (0479 70 82 81))

PLANTENWANDELINGEN

De plantenwandelingen staan in een afzonderlijk artikel aangekondigd.

Uit welke biotopen bestaat dit gebied? Welk beheer wordt hier uitgevoerd?

De percelen in Wortel Kolonie die vroeger werden beheerd door de afdeling Bos en Groen bestaan voornamelijk uit bos. Het zijn vooral naaldbomen die werden geplant voor de mijnbouw. Ook loof- en gemengd bos komen voor. Er wordt hoofdzakelijk een omvormingsbeheer gevoerd. De meer monotone naaldbossen worden door het dunnen van de bossen stilaan omgevormd naar een gemengd bos. In deze bossen wordt ook een exotenbestrijding uitgevoerd. Op de stukken van Bos en Groen is er voor geopteerd de vroegere drevenstructuur te behouden. Hier speelt dus ook de historische achtergrond mee. Er wordt natuurlijk ook rekening gehouden met de aanwezige natuurwaarden zoals een populatie Bonte Dikkopjes, Kamsalamander en Poelkikker.

De 80 ha beheerd door het vroegere Natuur krijgt een heel ander soort beheer. Op deze plekken mag de drevenstructuur vervagen. Het beheer is volledig gericht op het realiseren van een zo hoog mogelijke biodiversiteit. De watertafel werd terug verhoogd. Een gedeelte van het monotoon dennenbos werd verwijderd en geplagd zodat hier terug een heidevegetatie ontstond. De overige dennenbossen zijn drastisch omgevormd naar een gemengd bos, ook hier wordt er steeds een exotenbestrijding uitgevoerd.

Vijftig ha krijgt een extensieve jaarrondbegrazing met paarden. Deze begrazing zorgt voor een grotere diversiteit in het reservaat. Ruige stukken wisselen af met graslanden. Ongeveer 2,5ha krijgt een akkerbeheer en 5 ha wordt beheerd als hooiland met nabegrazing.

De Halsche beemden vormen een mozaïek van beemden en beekbegeleidende bosjes. De beemden zijn vroegere hooilanden die regelmatig overstromden. Ze zijn botanisch zeer interessant en krijgen een hooibeheer. Ze worden 1 à 2 keer per jaar gemaaid.

De beekbegeleidende bosjes zijn ook zeer leuk. Normaal komt hier een bostype voor met Es, Zwarte Els en Europese vogelkers. Al deze soorten komen hier voor, maar meestal is de uitgangssituatie een populierenbos. Deze bossen worden omgevormd naar zo'n Essen-Vogelkersenbos door middel van het ringen van een deel van de populieren. Hierdoor sterven de bomen op stam. Onder deze bomen krijgen jonge scheuten van es, els en andere loofbomen kans om op te groeien. De bomen blijven op stam staan om dood hout in het bos te brengen en deze manier van omvormen heeft ook het voordeel dat er een boomlaag aanwezig blijft. Als je deze boomlaag radicaal verwijdert door kaalkap, verdwijnen vogelsoorten zoals

de Wielewaal. Ook werden door Natuurpunt Markvallei poelen gegraven ten voordele van amfibieën.

Waarom is de vallei van het Merkske zo'n belangrijk natuurgebied?

De vallei van het Merkske is één van de enige overgebleven vrij natuurlijke beekdallandschappen in de Noorderkempen. Het Merkske kent nog een mooie meandering en oogt zo heel natuurlijk. De bodem ligt nu wel veel dieper als vroeger en de waterkwaliteit is niet optimaal.

Het gebied bevat nog zeer veel botanische waarden afkomstig van het vroegere landbouwgebruik. Soorten zoals Dotterbloem, Gewone koekoeksbloem, Sleutelbloem, Kruipend Zenegroen en Ratelaar zijn algemeen in de beemden. In de beekbegeleidende bossen komen veel voorjaarsbloeiërs voor zoals Speenkruid, Bosanemoon en Muskuskruid.

Op het vlak van de fauna springen vooral Bos- en Weidebeekjuffer, Kamsalamander, Wielewaal en Oranjetipje in het oog.

Hoe versterken de noorderburen de natuurwaarden in deze regio? Wat komt er aan natuur bij? Welke ingrepen voorzien de Nederlanders?

In het kader van de landinrichting Baarle-Nassau in Nederland zal er langs de volledige loop van het Merkske een landinrichting gebeuren. Deze landinrichting zal ook plaatsvinden ter hoogte van de Castelreesche Heide aan de Nederlandse kant. De landinrichting voorziet tal van ingrepen: het verwijderen van grond voor verschraling of vernatting, het aanleggen van vennen en poelen, het verwijderen van drainages voor vernatting, het aanplanten van houtkanten en houtsingels.

Op welke manier dragen Natuurpunt en ANB daartoe bij?

Het Agentschap voor Natuur en Bos werd op de hoogte gehouden over de evolutie bij het opstellen van de landinrichting. Het beheer van zowel de Halsche Beemden en Wortel Kolonie gebeurt ook in samenwerking met Staatsbosbeheer zodat we in praktijk kunnen spreken over een groot stuk grensoverschrijdende natuur. Via het Agentschap wordt er gecommuniceerd met Natuurpunt.

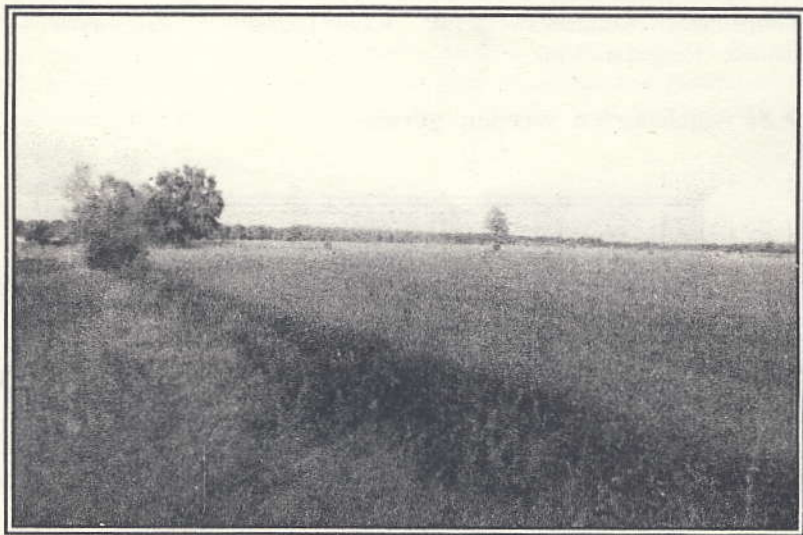
Ook in verband met recreatie wordt er nauw samengewerkt met zowel de betrokken gemeenten aan Nederlandse en Belgische zijde als met SBB (Staatsbosbeheer) en ANB. Er wordt gecommuniceerd over de toegankelijkheid van het gebied in de toekomst. Hoe maken we het gebied

bekender bij de bevolking. In de praktijk wordt er nu door het Agentschap en SBB - druk gewerkt aan gemeenschappelijke informatiepanelen betreffende de vallei van het Merkske en de laarzenpaden. Ook zal er in 2007 een nieuwe informatiefolder over het Merkske en de laarzenpaden komen en er zal een nieuwe, duidelijkere bewegwijzering van de wandelroute geplaatst worden

Wat verandert er voor de mensen in deze regio? Wat is de meerwaarde voor de recreant, de natuurliefhebber?

Er zal voor de recreant en natuurliefhebber een duidelijke meerwaarde zijn. Er komt méér en gevarieerde natuur, wat voor de recreant een leuk wandelingetje zal opleveren. Eigenlijk spreekt het voor zich dat een lap natuur van meer dan 1000 ha voor de recreant en de natuurliefhebber een grote meerwaarde betekent. De grote vraag is... hoe maken we de mensen bewust van de aanwezigheid van deze natuur in de directe omgeving en hoe brengen we deze natuur naar de mensen zonder dat er een te grote druk komt op de natuur?

Drej Oomen

Castelreesche Heide (© Wim Verschraegen)

Busreis Zeeland op 28 / 01 / 2007

Zwarte Zwaan / Roodkeelduiker / Dodaars / Fuut / Roodhalsfuut / Kuifduiker / Aalscholver / Kleine Zilverreiger / Blauwe Reiger / Lepelaar / Knobbelswaan / Kleine Zwaan / Toendra Rietgans / Kolgans / Grauwe Gans / Nijlgans / Canadese Gans / Brandgans / Rotgans / Bergeend / Smient / Krakeend / Wintertaling / Wilde Eend / Pijlstaart / Slobeend / Tafeleend / Kuifeend / Toppereend / Eider eend / Ijseend / Zwarte Zeeend / Brilduiker / Nonnetje / Middelste Zaagbek / Grote Zaagbek / Bruine Kiekendief / Sperwer / Buizerd / Torenvalk / Smelleken / Slechtvalk / Fazant / Waterhoen / Meerkoe / Scholekster / Kluut / Bontbekplevier / Goudplevier / Zilverplevier / Kievit / Kanoetstrandloper / Drieteenstrandloper / Paarse Strandloper / Bonte Strandloper / Rosse Grutto / Wulp / Tureluur / Steenloper / Dwergmeeuw / Kokmeeuw / Stormmeeuw / Kleine Mantelmeeuw / Zilvermeeuw / Grote Mantelmeeuw / Grote Stern / Zeekoet / Holenduif / Houtduif / Turkse Tortel / Ijsvogel / Graspieper / Winterkoning / Roodborst / Merel / Kramsvogel / Koperwiek / Pimpelmees / Koolmees / Ekster / Kauw / Zwarte Kraai / Spreeuw / Huismus / Ringmus / Vink.

→ 86 vogelsoorten werden gezien

Jack Govaerts

Nieuw dagvlinderproject

Vanaf 2007 wordt er in Vlaanderen begonnen met een nieuw dagvlinderproject.

De laatste gegevens op Vlaams niveau dateren ondertussen al van vorige eeuw. Reden genoeg dus om een nieuwe dagvlinderatlas te maken.

De doelstelling van het project is:

- De verspreiding van alle Vlaamse dagvlinders in kaart brengen
- Achterhalen van trends ten opzichte van de vorige verspreidingsatlas
- Populatieschattingen en gedetailleerde verspreidingskaarten maken van Rode-Lijstsoorten (= zeldzame dagvlinders)
- Netwerk van vlindermonitoringroutes verder uitbouwen

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, bestaat het vlinderproject dan ook uit 4 onderdelen:

1. losse waarnemingen verzamelen van alle soorten in alle atlashokken (= 5 x 5 km)
2. aantalsschattingen van alle soorten in steekproefhokken waarin bepaalde kilometerhokken in detail geteld worden
3. een gedetailleerde inventarisatie van de Rode-Lijstsoorten
4. dagvlindermonitoring (= vaste vlinderroutes)

Op 29 maart gaan we dit project verder uitleggen aan iedereen die er aan wil deelnemen. We komen daarvoor samen om 20.00 in ons nieuw bezoekerscentrum De Klapekster. In mei beginnen we ook speciaal de dagvlindercurcus in De Klapekster waardoor je ook als leek de nodige kennis kan vergaren om je steentje bij te dragen.

Maar alle waarnemingen van dagvlinders zijn welkom en iedereen kan hieraan deelnemen. Waarnemingen uit tuinen, reservaten, wegbermen ... eender waar in Vlaanderen zijn nuttig om te verzamelen.

Losse waarnemingen worden bij voorkeur ingegeven op de volgende website: <http://vlinders.inbo.be/>. Mensen die hun gegevens liever in excel invoeren, kunnen een invoerformulier downloaden op de website van de vlinderwerkgroep: <http://www.vlinderwerkgroep.be/>. Voor de laatste optie kan je best contact opnemen met Bart Hoeymans.

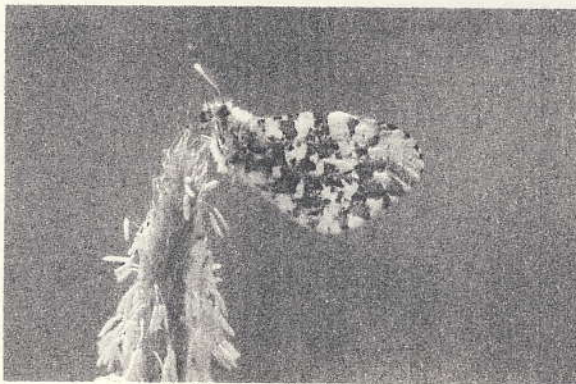
Alle informatie over het vlinderproject is te vinden op <http://www.vlinderwerkgroep.be/>.

Wil je meewerken aan het vlinderproject in onze afdeling dan kan je terecht bij Stijn Leestmans of Bart Hoeymans.

Distelvlinder (© Wim Verschraegen)

CURSUS DAGVLINDERS

Oranjetipje (foto : Wim Verschraegen)

Tijdens 2 theorielessen leren we de verschillende Vlaamse dagvlindersoorten kennen, alsook de lichaamsbouw, levenscyclus, ecologie en vlindervriendelijke beheersmaatregelen. Naast een cursusmap ondersteunt een veldtabel de 2 praktijklessen.

Lesgevers

Wim Verachtert en Nobby Thys

Locatie

Bezoekerscentrum De Klapekster, Kolonie 41, 2323 Wortel

Prijs

15 EUR leden, 25 EUR niet leden

Theorie

woensdag 2 mei van 19.30 tot 22.30

woensdag 9 mei van 19.30 tot 22.30

Praktijk

zaterdag 19 mei Halsche Beemden te Minderhout 14.00 tot 17.00

zaterdag 9 juni Wortel Kolonie 14.00 tot 17.00

Inschrijven

bij Wim Verschraegen voor 15 april
(03 314 47 75 of ingridwim@hotmail.com)

De piniteut

We gaan op kamp. Met onze mega coole kikker.

Ik dus. En ik ben nog vree wijzer dan de gewone jnm kikker.

En we gaan een goeien trui maken...

... van geitenwol.

En ik ... sta hier voor de bladvulling. Zoek mijn vriendjes in de piniteut!!!

Het Kâââmp

Hoera! Eindelijk, er is zekerheid over het kamp !!!!

In het kort:

- Voor piepers (t.e.m. zesde studiejaar) : van 16 tot 21 juli (50 €)
- Voor de ini's (vanaf 1ste middelbaar): van 16 tot 26 juli (100 €)
- De eerste week wanneer zowel de ini's als de piepers er zijn zal alles een beetje vroeger te bed zijn. gemakkelijker, minder ver en alleen nog maar ini's In het tweede gedeelte, zijn er en zal het allemaal wat zwaarder, verder en later te bed zijn. Hoera!
- Waar: In Florenville, meer bepaald het sympathieke gehuchtje "Martué". Dat ligt net buiten "De Gaume", het mooiste stukje in België!
- Nog iets dichterbij een rivier dan vorig jaar ! (de semois)
- De rivier heeft een aanloopstrook !!!
- inschrijven voor **25 juni** door het juiste bedrag (50 of 100 euro) over te schrijven op rekeningnr. 414-6083721-14 met vermelding van de naam van piepers en ini's.
- Eind eerste week, begin tweede week van juli krijg je dan het kampboekje met alle praktische info.
- Het wordt geweldig tof !!!
- Vervoer zal gelijkaardig aan vorig jaar gebeuren, dus met het openbaar vervoer, al zullen de piepertjes opgehaald worden door de mama's/papa's.
- De fiets gaat mee, zowel voor piepers als ini's.

Vragen? eender wie van de begeleiding !

JNM Markvallei goes Nationâââ

Naast het jaarlijkse Afdelingskamp biedt JNM ook Nationale kampen aan. Op zich verschillen zulke kampen niet veel van ons eigen kampen. Je gaat nog steeds op pad met jongens en meisjes die graag met natuur en milieu bezig zijn, eet nog steeds heeeeerlijk vegetarisch, maar, met jongens en meisjes die je nog niet kent: spanneeeeeuuund !!!

Naast nationale piepkampen, zijn er voor de ini's en de ouderen gespecialiseerde kampen: kampen die zich toespitsen op planten, op zoogdieren of op milieuacties,... voor ieders wat wils. Over al deze kampen lees je meer in het volgende Kikkertje of Euglena, het boekje van JNM Nationaal dat je om de paar maanden in je bus krijgt. Als je meewil op een Nationaal kamp, lees dan goed in Euglena of de Kikker hoe je je moet inschrijven, en vooral, wees er op tijd bij !!! Dikwijls zijn zulke kampen al volzet op de dag dat de inschrijvingen openen. (wat alleen maar wil zeggen hoe leuk ze zijn !)

Nu denk je misschien, "*ik ken daar helemaal niemand !!!*" Niet helemaal waar, er zijn namelijk al enkele JNM Markvalleiers die in de organisatie zitten van een Nationaal kamp, een overzichtje:

- Leen en Stef gaan begin juli mee op het "*Drenthe: JNM vs NJN kamp*". De NJN is de Nederlandse tegenhanger van JNM, dus jaja, dat hoor je goed: Op kamp met Hollanders. Het thema van dit kamp zijn planten.
- Arnold en Stef gaan begin augustus mee op het "*Harige Krekelkamp*", een kamp in de Dordogne, een heel mooie streek in Frankrijk, om voornamelijk op zoek te gaan naar sprinkhanen en zoogdieren !
- Tenslotte gaat Stef nog mee op een Ini-kamp in de oostkatons eind augustus, op zoek naar zoogdieren. De naam van het kamp is op dit moment nog niet bekend, maar als je interesse hebt , geef maar een seintje!
- En waarschijnlijk verschijnt Wout Opdekamp ook nog wel op één of meerdere Nationale kampen,....

Gevonden op het IJweekendje !!

Donkerblauwe fleece trui. En het is een smalleke van het merk Shamp.
Gratis af te halen bij de mama van Stef, venhoef 37, 2320 Hoogstraten.
Graag eerst een seintje op 03 314 80 38.

Van mij is hij niet!!

En ... hebt ge ze gevonden??!!!

Digitale nieuwsbrief Natuurpunt Markvallei

Door je in te schrijven op onze digitale nieuwsbrief blijf je op de hoogte van het allerlaatste nieuws binnen onze afdeling : toekomstige activiteiten, belevenissen in het bezoekerscentrum De Klapenster, nieuws uit onze reservaten, beleidskwesties, studienieuws, ...

Je kan je inschrijven door een eenvoudig mailtje te zenden naar drej.oomen@telenet.be

De nieuwsbrieven evenals het bieteutje zijn ook te vinden op onze website onder de rubriek publicaties :

<http://users.telenet.be/natuur.markvallei/>

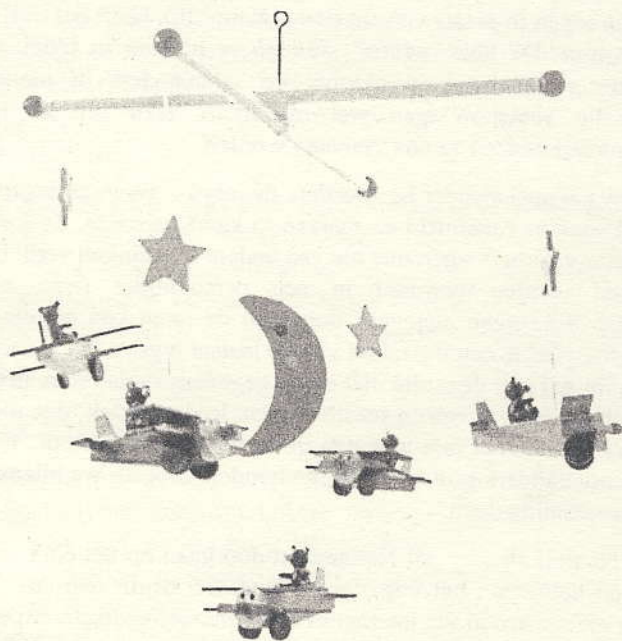

De nacht van de duisternis met de volledige maansverduistering lokte een 80-tal kijklustigen naar de Klapenster op 3 maart.

Vrienden van de natuur

straks ga ik
de zon verstoppen
onder de deken
komt het donker
komt de nacht
waarop de hele wereld wacht
komen de sterren
komt de maan
en ik alleen
heb dat gedaan

Ed Franck

Volg zelf de klimaatverandering op in je achtertuin

Natuurpunt lanceert met de steun van JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu) en de Vlaamse Vereniging voor Weerkunde de 'Natuurkalender' (www.natuur-kalender.be). De Natuurkalender is een online databank waarop iedereen de 'eerste waarnemingen van het jaar' kan ingeven. De focus ligt op gemakkelijk herkenbare soorten als de forsythia, de egel, de zomereik en de gierzwaluw. Maar ook alle andere meldingen zijn welkom. Via een open module kan iedereen om het even welke eerste waarneming ingeven.

Het lijkt er steeds meer op dat de klimaatverandering de seizoenen grondig dooreen aan het schudden is. In de voorbije maanden hebben we daar al een paar voorproefjes van gehad. We stapelden de temperatuurrecords op en kregen regen in plaats van sneeuw... Natuurlijk heeft dat ook een effect op de natuur. De hele 'winter' stonden er planten in bloei, werden er meikevers gesignaleerd in oktober en salamanders in januari.... We kunnen die verschuivingen wel opmerken maar om ze te kunnen documenteren moeten ze ook gemeten worden.

Op www.natuur-kalender.be worden de eerste waarnemingen van een heleboel soorten verzameld en meteen in kaart gebracht. Zo kan iedereen zijn of haar waarnemingen met die van andere Vlamingen vergelijken. Alle meldingen worden bewaard in een persoonlijke fiche zodat elke waarnemer zijn eigen gegevens doorheen de jaren kan opvolgen. Op de voorpagina vind je een overzicht van de laatste ingevoerde waarnemingen. Natuurpunt wil met deze site niet enkel gegevens registreren, maar ook het brede publiek informeren en sensibiliseren. In de rubriek 'doe mee' vind je een reeks tips om het mes te zetten in de eigen CO₂-uitstoot. Want als we de klimaatverandering in toom willen houden, moeten we allemaal hier en nu een inspanning doen.

Met de Natuurkalender wil Natuurpunt doorgaan op het élan van 'Vogels voeren en beloeren', het vogeltelweekend van begin februari. We willen meer en meer mensen via interactieve internettoepassingen ertoe aanzetten om naar de natuur te kijken, en bewust maken van de sluipende gevolgen van de klimaatverandering op onze natuur.

De Tuinzwerver

Beste Tuinzwerver vrienden,

Dit is een dringende oproep om hulp!!! Ik verklaar mij nader.

De Tuinzwerver, ook gekend als Zipfelmütse, is enkele weken geleden gesignaleerd tijdens een wandeling van natuurspunt Markvallei in de Kievitsheide (zie ook bijgevoegde foto). Het is ons hierbij niet ontgaan dat onze kleine bebaarde vriend in zware problemen zit. Alhoewel hij er op bijgevoegde foto zeer proper uitziet en volledig in nieuw tenue is gestoken (de opmerkzamen onder u zullen zelfs merken dat zijn schietgeweer van nieuwe makelij is), is hij volledig van zijn vrijheid benomen. Dit is duidelijk het werk van een verzamelaar als je kijkt naar de inhoud van de andere kooien. Ja Gie, zelfs neerhofdieren die jou zeer genegen zijn (sinds korte tijd worden deze ook geregistreerd op streepjeshijsten) worden in kleine kooien gehuisvest.

Dit kunnen wij niet toelaten!!!!!!!!!!

Daarom deze zeer dringende oproep tot het vormen van een nieuw TBF (Tuinzwerwer Bevrijdings Front). Want ook voor hem mag het binnenkort lente zijn.

U allen heeft de voorbije jaren meegeleefd met onze Zipfelmütse en hem zelfs onderdak verschaft gedurende korte of lange tijd. Dit belangt ook u aan die emotioneel met hem verbonden bent.

RED HEM!!!

Bezorgde groeten,

Bart, Karolien en de bende

Blijkbaar is hij ondertussen kunnen ontsnappen en is hij gespot op Groot Eyssel waar hij voor een huis op uitkijk staat. Zo te zien wordt hij goed gesoigneerd. Hij heeft direct 2 Leffes gekregen. Meer over zijn belevenissen op Groot Eyssel in volgende bieteut.

J.N.M. Markvallei VZW

Liezelotte Brosens
(liezelotte.brosens@pandora.be)
Meerledorp 12
2328 Meerle
☎ 03 315 86 19

V.E.L.T. Noorderkempen VZW

Jan Horsten
Grote Plaats 33
2323 Wortel
☎ 03 314 22 55

Conservators :

Halsche Beemden (Minderhout)
Frankenberg (Meer)
Aschputten (Meer)

Jack Govaerts
(JackGovaerts@freeworld.be)
Donckstraat 12
2321 Meer
☎ 03 315 71 85

Paterswiël (Meersel-Dreef)
Drej Oomen (zie hoger)

Lange Beemden (Hoogstraten)

Stijn Leestmans (zie hoger)

Contactpersonen deelwerkgroepen van Werkgroep Natuurstudie :

VogelWerkgroep (V.W.G.)

Stijn Leestmans (zie hoger)

PlantenWerkgroep (P.W.G.)

Jack Govaerts
(JackGovaerts@freeworld.be)
Donckstraat 12
2321 Meer
☎ 03 315 71 85

ZoogdierenWerkgroep (Z.W.G.)

Dimitri Van Pelt
Moerstraat 48
2320 Hoogstraten
☎ 0476 90 72 49

Amfibieën-, Reptielen en Vissen
Werkgroep (A.R.V.W.G.)
Werkgroep ongewervelden

Bart Hoeymans (zie hoger)

Werkgroep Natuurfotografie

Wim Verschraegen (zie hoger)

NATUURWERKGROEP
MARKVALLEI

Reservatenfonds Markvallei
523-0453829-41

Foto's activiteiten NP Markvallei : <http://activiteitenmarkvallei.spaces.live.com/>
Foto's werken Natuur.Huis Wortel-Kolonie : <http://natuurhuis.spaces.live.com/>
Foto's Reservaten in de Markvallei : <http://natuurgebiedenmarkvallei.spaces.live.com/>

